

עין משפט
נר מצוה

סה:

בי קא טרע בהתירא קא טרע. פרש"י דיין נסך לא הוי עד דמטיין לקרקעיתו דזיקי דידעו והא דלא מיתסר העליון בהנאה בנזוק (ד) כרש"ג לקמן (דף עד.) דאמר יין ציין ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שזו וק"ל כוותיה ואפי' היה נשאר יין משלהם בנזך

כליהם אין לאסור של מעלה בנזוק ולומר שטורח באיסורי הנאה ולדברי ר"ת דפסק נזוק אינו מציור לא קשיא מידי ולקמן (דף עג.) בשמעתין לנזוק נאריך צה"י א"י מיירי הכא שהריקו כליהם יפה שאינו יין נסך עד שיגע: **פריסדקי**. פרי"ח (ה) של חרס כדים ריקים ולשמא

יבקעו שניהם כולי האי לא חיישין: **ואם** היו מבוקעות אסורות. בירושלמי מפרש דמיירי בענבים המחזירים לאשכול אבל אם ניטל העוקץ הוו כמבוקעות מפני נקב הנשאר בזנבו: **ח"ג** בסדר המשנה יין נסך שנפל ע"ג ענבים ידיחום והם מותרות ואם היו מבוקעות אסורות ומעשה בציחום בן זוגן שהיה מציא גרוגרות כו' זה הכלל כל שבהנחתו כו' כגון חומץ שנפל לגריסים כו' עוצד כוכבים שהיה מעביר כו' עכ"ל רבינו שמואל ולפ"ו לרץ לפרש (י) שמקשה בגמרא מעשה לסתור על נפילת יין בענבים קאי דגרוגרות דמו למבוקעות אבל לספרים דגרסי במשנה נפל ע"ג תמרים ותאנים אם יש זהם בנותן טעם אסור ומעשה בציחום כו' (י) ופריך בגמרא בפשיטות מעשה לסתור דפריך מגרוגרות לתאנים ומשני דיון ע"ג גרוגרות נותן טעמא לפגם וקשה שיהי לו לומר חסורי מחסרא והכי קתני בד"א בתמרים ותאנים לחיס אבל ביצעות ובספר ר"ת לא הוה גרס ליה: **אית'יביה** רבה בר יצואי ארבא.

כי האי פירכא פרכה רבה בר יוצאי לרבא גבי האיחא ארבא דטבעא בחישה פסחים (דף מ:) דשרייה רבא לזבזי לעובדי כוכבים והדר ביה רבא צ"ל שאחר שני המעשים אלו הקשה לו אך התלמוד קבע פירכא על שניהם כי אין נכון לומר שטעה

[רבא] שתי פעמים: **הבגד** שאבד בו בלאים. וא"ת וליצטיל צרובא דכפרין צשיליה תמורה (דף לד.) גבי שער צכור ושער נזיר שארג בצגד ושם היה צטל אי לא דמוקי לה ' בשופרתה שהוא דבר חשוב ולא בטל ומירך ה"ר (ה) יוסי בר יוס טוב דשאני כלאים דכל עיקרן אין אוסרין אלא ע"י עירוב שהרי שניהם היתר א' לך אסור עירובן ולא צטלי וא"ת והרי צשר בחלב דכל אחד לחוד שרי ועירובו אסור ואפ"ה צטל כדאמרין פ' כל הבשר (חולין דף קה.) טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר אם יש בנותן טעם וכו' ויש לומר

דשאני צשר בחלב דגלי קרא בהדיא דצטיל כדאמרין התם דרך צישול אסרה תורה: **הר"י** זה לא ימכרנו לעובד כוכבים. דוקא אבד גזרינן שמא ימכרנו לישראל וכן לא יעשנו מרדעת לחמור שמא יקרע בגדו ויתפרנו עליו אבל ככלאים ודאי ליכא למיחש מידי כדתנן (במס' כלאים פ"ט משנה ד') מרדעת החמור ותכריכי המת אין בהן משום כלאים ודוקא בהצעה כגון מרדעת החמור שהוא איש צעזע עליה וטעמא לפי שהוא דרצנן כדאמרין צפ"ק דביצה (דף יד:) לא יעלה עליך אבל אמה מותר להציעו תחתיו אבל בהעלה אסור בדנתן ולא יעלנה על כתיפו אפילו להציא עליה הזבל והצעה לרץ נמי ליחא שלא יהא צשרו נוגע בהם ואע"פ שהצעה נמי גזרו חכמים אפילו עשר מנעות זו על גז זו וכלאים תחתיהם גזירה שמא תיכרך נימא על צשרו מ"מ הכא לא גזור: **אבל** עושין אותה תברייבין לבית מצוה. וה"ה בלא אבד כדתנן במס' כלאים (פ"ט מ"ד) שהבאתי וא"ת הא איכא לועג לרש כדאמרין גבי צליית פ' התכלת (מנחות דף מה.) וההיא שעתא ודאי רמינן להו משום לועג לרש פי' באותה שעה שיקצרוהו יטילו צו צליית משום לועג לרש שנראה שאינו חייב במזות וי"ל דשאני צליית שהיא שקולה כנגד כל המזות ואיכא לועג טפי ורבי יהודה היה אומר דההיא דמנחות (דף מה.) אליבא דשמואל דאזיל לטעמיה דאית ליה אין מזות צטילות לעמיד לצא נמאץ כשיעמדו הצדיקים בלבושיהם יהיו בלא צליית ויש כאן עבירה והא דתלי טעמא בלועג לרש לפי שצא ליתן טעם שהעומדים יש להן וא"כ הן לועגין שאין חשובין כו' (ז) והוא א"י לעשותו ושמואל מוקי קך דהכא כדברי ר' ינאי ו' דלא שרי אלא לסופדו אבל לקוצרו ככלאים אסור מטעם דפרישית ולפ"ו החילוק יוחא מנהיגו שאנו מסירין להצית מטלית המתים דק"ל כרבי יוחנן דפליג אדבי ר' ינאי ושרי אף לקוצרו ולטעמיה דאית ליה מזות בטלות ועוד סמך למנהיגו ממש' שמחות (פ' יב) שזה אבא שאול התירו תכלת מאפיליוני ועל פי ספרים החילונים אנו נוהגין כמה דברים כגון ויחל משה צלילי תעניות ובמגילה (דף לב.) תנינן קללות וברכות ורבינו יצחק היה מחלק לראשונים שהיו להם (י) בחייהם דהוו זהירי במזות צליית כל ימיהן אי לא רמינן ההיא שעתא הוי לעג כלומר לא קיימו אבל האידנא דלא זהירי בצליית כולי האי דכרבה אי רמינן הוי לעג לומר שקיים ולא קיים ואפילו לאותן שקיימו אין להטיל שלא לצייש האחרים כדאמרין במסכת נדה (דף עב.) כדאשונה היו מטבילין (ט) ע"ג נדות מתות והיו חיות מתציצות התקינו שהיו מטבילין הכל ו': **ולא מפיניהו** וליבויניהו לעובדי כוכבים שרא בפני ישראל. ואין לחוש שמא יאכלו העובדי כוכבים ישראל בקערה אחת כל אחד מפתו (ב) (כדאמרין) (ט) [כדכתבין] פ' אין מעמידין (דף לה:) (ט) דלא חמירא פת של עובדי כוכבים מדמאי שמותר בתערוכות כיון דלא שכיחא לא גזרינן למידי:

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

הוה שפיך להו חמרא לעובדי כוכבים. הוא היה מוכר להם יין ודרך למוכרי חציות של יין ליתן גם החציות ללוקחין והכי אמרינן בהמפקד (צ"מ מ:) איכא גולפי ו' ושדריה שהלוקח ומוכרו בחנות משמכר בהן לצד מה שהוא משמכר ציין ורצ איקא הוה שפיך להו מגולפי שלקחו ממנו ויהיב צזיקי דידעו: **ומעבר** להן. את מעבר המים: **ויהבו** ליה גולפי. דזבון מיניה באגרל: **כי קא טרע.** לשפוך: **בידיה קא טרע.** שהיין אינו נאסר עד שמגיע לקרקעית של זיקי דידעו. זיקי של עור גולפי של חרס. ולקמיה פריך הא קא מעבר להו מעברא דהיינו לאחר שנאסר: **והא רוצה** בקיומו. לאחר שנאסר: **דלא נאטרו** זיקי. שלא יתבקעו הנודות שלהם ויטרכו לגולפי ולא יהיב להו ניהליה: **דמסני** צבדייהו. דאי נמי נאטרו זיקי לא יהיב להו גולפי: **א"נ פריסדקי נקיטי** צבדייהו. כלים רקים לקבל היין היוצא מן הנודות כשהן מתבקעין דלא איכפת להו אי נאטרו זיקי: **דא"ל למצוריא מעיקרא.** רב איקא ריש נהרא הוה וא"ל למצוריא לספן מעיקרא הרי ימיס רבים כל עת שיגיעו אנשים הללו העבירים בחנם: **קיטרי**. קישרי. סימן הוא מוסר להם ומכירם הספן ומעבירם ואיהו לא טרע מידי: **מתנאי ידיחס.** צמים ואם היו מבוקעות אסורות: **וכן יין שנפל לסוך החומץ** כו' לא גרס: **גרוגרות.** תאנים יבשים: **כל שבהנאסר בנותן טעם.** שנהנה צטעמו של איסור דהיינו בנותן טעם לצבח אסור (ט) וכל שאין בהנאסרו בנותן טעם שנהנה צטעמו: **כגון חומץ שנפל לסוך גריסין.** דנותן טעם לפגם הוא מותר: **וכן היו עושין כו' לא גרסי'** במתני: **גב' מעשה לסתור.** יש אדם שמיצא רחיות לסתור את דבריו קתני ואם יש בהן בנותן טעם אסורות והסר חני מעשה דגרוגרות והתירוס: **גרוגרות היין פוגמן: שאבד צו כלאים.** שארצו (א) כלאים חוט אחד ואין מקומו ניכר: **ולא ימכרנו**

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

לעובד כוכבים. כדמפרש שמא יחזור וימכור לישראל. וה"נ איכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל: **סכרינין למס.** דכתביב' במתים חפשי (ט) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המזות: **ולמפניהו.** דמו לא זצין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא צבני ישראל** דאי חזי ישראל דישאל חצריה מוצין ליה לעובד כוכבים הדר זצין ליה איחיו מיד עובד כוכבים דסבד פת של היתר היא שישראל אפאה: **צייריהו.** סדק צבחיטין: **צייריהו.** לשון מיטטרו זיקי (לעיל ז:.) חמרא

מסורת הש"ם

(א) ונמלה יעב"ן. (ב) [לעיל לו. וס"ג]. (ג) מדה קא: פסחים (ד) (ז' מוס') חולין זה. ס"ה ונמלא'. (ה) ימכרנו. יעב"ז. (ו) ונפסחים ונגדה ליתא מנה"ה. (ז) ונמלא שם איתא' (ח) ושמריאל. (ט) ומהלם פת. (ע) [שבת ל.]. (י) [צ"ל בליפורמא]. (יא) לרץ להפך הדברים והוא אינו יכול לעשות ואח"כ וא"כ הן לועגין וכו', (יב) ומה סא:'. (יג) מהר"ם כלם ע"ג וכו', (יד) וט"ע חוס' פסחים מ: ד"ה אכל ומוס' צרכות ית. ד"ה למחר ומוס' צ"ב עד. ד"ה פסקין. (ט) גי' רש"י. (ע) וט"ר חוס' שם ד"ה מכלל.].

הגהות הב"ח

(א) גב' ולא יעשהו מרדעת: (ב) רש"י ד"ה כל שבהנאסו וכו' אסור הסיף ואח"כ מ"ה וכל שאין וכו' טעם שאינו נהנה צטעמו כגון כל"ל והס"א: (ג) ד"ה שאבד וכו' שארצו בו כלאים: (ד) חוס' ד"ה כ קא וכו' והא דלא מיתסר העליון בהנאה בנזוק ואפי' היה נשאר וכו' באיסורי הנאה דס"ל כרש"ג דאמר יין וכו' וק"ל כוותיה ולדברי ר"ת דפסק: (ה) ד"ה פריסדקי פרי"ח כדים ריקים של חרס ולשמא יבקעו: (ו) ד"ה ה"ג בסדר וכו' לרץ לפרש דהוא מעקשה וכו' יין בענבים אלא. י"ב ולפי י' למא דמשני נמי אין חילוק בין לחיס ליבשים דאף בתאנים לחיס נט"ל הוא: (ז) בא"ד פריך בגמרא וכו' ומשני דיון ע"ג גרוגרות יבשים נותן טעמא לפגם הוא וקשה: (ח) ד"ה הצגד וכו' ומירך ה"ר יוסף בר יוס טוב וכו' אט יש בה בנותן: (ט) ד"ה אכל וכו' שאין חשובין כו' האו והוא אינו וכו' אלא לסופדו בכלאים אביל וכו' ולטעמיה אביל דאית ליה מזות בטלות ל"ל ועוד סמך: (י) בא"ד שהיו להם צציצות בחייהם דהיו: (יא) ד"ה ולמפיניהו וכו' כדאמרין פרק ר' ישמעאל דלא חמירא וכו' דביין דלא:

הגהות מוהר"ב רנשבורג

[א] חוס' ד"ה הצגד שאבד צו כלאים וכו' לך אסור עירובין ולא צטלי. י"ב אכל החוס' בחולין זה פ"ה ככד"ה ונמלא' וכו' העלו דמן הדין באמת צטל ורק חומרא דתקנתא דרבינן הוא: